

ฝึกจิตให้มีกำลัง(หลวงปู่ชา)

ฝึกจิตให้มีกำลัง

แสดงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2513 ณ วัดป่าวิเวกธรรมชาน์

ญาติโยมทั้งหลาย ต่อไปนี้ จงเตรียมกายเตรียมใจฟัง ธรรมให้ดี การเทศน์วันนี้ จะต้องใช้เวลานานหน่อย จงพากันทำใจให้เย็น อย่าใจร้อนกระวนกระวาย วันนี้มีพระธรรมมาจากสาขาต่างๆ พร้อมทั้งมีญาติโยมจำนวนมาก ได้มารวมกันที่วัดใหม่นี้ การฟังธรรมในวันนี้ ต่างจากที่เคยได้ฟังมา การทำบุญนั้นก็ต่างจากที่เคยทำมา เมื่อเราตั้งใจมา ก็ให้มาทำบุญจริงๆ บุญในวัดป่าเท่าที่เคยทำมานั้น ไม่มีมหรสพดนตรี ไม่มีสุรายาเมาอะไรญาติโยมทั้งหลายทุกๆ บ้านที่มารวมกัน ก็จะต้องอาศัยตัวเอง เวลาฟังธรรมก็ให้ตั้งใจให้ดี วางมือลงบนตักให้สบาย ในทางที่ดีนั้น กระทำจิตให้เป็นหนึ่ง นั่งหลับตาทำสมาธิไป ด้วย อย่าคุยกัน ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ เว้นไว้แต่ปวดศีรษะ ปวดท้อง ก็ให้พูดกันบ้างเบาๆ มันจึงจะรู้เรื่อง

การฟังเทศน์ก็ต้องฟังให้รู้เรื่อง ถ้าไม่รู้เรื่องมันไม่มีประโยชน์ เช่นเดียวกับเราเลี้ยงควาย ถ้าหากควายหายเข้าไปในป่า เราตามหาควาย ก็จะต้องหยุดฟังเสียงเกราะมันดังมาจากคอกควาย จึงจะรู้ว่าควายเราอยู่ที่ไหน ถ้าเราวิ่งไปเรื่อยๆ พุดไปเรื่อยๆ ก็จะได้ยินเสียงเกราะดังตามหาควายเลยไม่พบ

ในปีนี้ สาขาบ้านม่วงของเรานี้ เป็นสาขาที่ 7 เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ไม่กี่เดือนมานี้ ได้ส่งพระมหาอมรมาเป็นประธานพร้อมทั้งมีพระเถระติดตามมาด้วย มีญาติโยมชาวม่วงสามสิบอยากได้ จึงให้มา

อาตมาจะพูดอะไรให้ฟังว่า ทำไมจึงอยากสร้างแต่วัดป่า อาตมามีอุคฺมคติอันหนึ่งอยู่ในใจ จะพูดให้ฟังเพราะพระพุทฺธเจ้าเรานั้น เมื่อเกิดท่านก็เกิดอยู่ป่าตรัสรู้ ท่านก็ตรัสรู้อยู่ป่า ท่านนิพพานก็นิพพานอยู่ในป่าท่านตรัสรู้ธรรมะก็ตรัสรู้ในความหลง มันหลงที่ตรงไหน

ท่านก็ไปรู้ตรงนั้น ฉะนั้นการสร้างวัดป่า จึงเป็นอุคฺมคติของอาตมา ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว มีความนึกคิดอยู่อย่างนี้ จึงได้ชักชวนลูกศิษย์ลูกหาผู้เป็นกัลยาณมิตรสร้างข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา เมื่อก่อนนั้นอาตมาเคยเรียนปริยัติธรรมมา เรียนอยู่แถวๆ บ้านเล็งใหญ่ บ้านหนองหลักนี้แหละ เรียนไปๆ จึงเลื่อนจากการศึกษาเล่าเรียนมาสร้างข้อประพฤติปฏิบัติ

รวมแล้วมี 7 สาขา รวมเป็น 8 ทั้งวัดป่าพง ส่วนสาขาเล็กๆ น้อยๆ ยังไม่ได้นับเข้า

การทำบุญให้ทานต่างๆ และการประพฤติปฏิบัตินั้น อาตมาคิดแล้วมีความเชื่อพระศาสนา เชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้ามาก ทำไมจึงเชื่อท่านมาก เพราะมันเป็นความจริง คำสอนที่พระศาสดาตรัสไว้เนี่ย มีความจริงอยู่มาก ที่อาตมาเทศน์ให้ฟังนี้ ก็มีได้เอาธรรมชาติของตัวเองเป็นแต่เพียงมาชำระรอยเก่าของพระพุทธเจ้าของเรา นอกจากจะเอาความคิดมาฝากแล้วอันที่ยิ่งกว่าความคิดนั้นอีกไม่มีมันก็สุขก็สุขอยู่กับความคิดนี้ สุขอยู่กับของจริง จึงนำเอาคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ถูกแล้วแน่แล้ว จริงแล้วมมาบอก แต่เรายังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นจริงกัน ข้อใดที่พระองค์ทรงอนุญาตไว้ ก็เป็นจริงอยู่ตามนั้น สิ่งใดที่พระพุทธองค์ทรงบอกว่าไม่ดี มันก็ไม่ดีจนถึงทุกวันนี้ แต่ว่าเราทั้งหลายไม่ได้นำมาปฏิบัติตาม เช่นว่า

การเบียดเบียนสัตว์ เบียดเบียนคน เบียดเบียนที่ป่าน้ำอา ตั้งแต่เล็กๆ น้อยๆ จนถึงทำให้ขาดจากชีวิตมันไม่ดี เราก็ก็นึกได้ง่ายๆ ไม่ใช่ของยาก อย่างเขาเบียดเบียนเรา หรือฆ่าเรานี้ ดีไหม? มันไม่ดี นี่เราก็ก็นึกได้ง่ายๆ อันนี้มันจริงอยู่ ความจริงข้อนี้มันมีอยู่ตลอดเวลา คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่มีวันเก่า มันใหม่อยู่เสมอ ทันสมัยอยู่เสมอ ถ้าทำผิดก็ผิดอยู่ แม้ในปัจจุบันนี้ใคร ไปทำมันก็ผิดนี่คือสิ่งที่เราเห็นอยู่ง่ายๆ ไม่ต้องเรียนในคัมภีร์ก็มองเห็นได้ การเบียดเบียนกันมันผิด เขาเบียดเบียนเรา เราก็ก็นึกได้อัน เราเบียดเบียนเขา เขาก็ก็นึกได้อัน นี่มันจริงอยู่ตลอดเวลา

คนเราทั้งหลายนั้น มิได้มองดูตัวเอง มองดูแต่คนอื่น สิ่งอื่น สิ่งอื่นสวาก็สวายุไปกับสิ่งอื่น สิ่งอื่นไม่สวาก็ไม่สวายุไปตาม นี่มันฟังคนอื่น ไม่ได้ฟังตนเองพูดง่ายๆ เช่น

ชาวนา ชาวไร่ พ่อค้า ข้าราชการ หรือภิกษุ สามเณรก็เหมือนกัน ผู้ปฏิบัติตรงไปตรงมา ทำงานตามหน้าที่ของตน ถ้ารู้จักตัวเองแล้ว มันทำชั่วไม่ได้ ทำผิดไม่ได้ แต่โดยมากนั้น เราไม่ค่อยเห็นตัวเอง เช่นพวกโจรไปแอบลักของเขา มันกลัวแต่เขาจะเห็น มันหลบซ่อนอยู่อย่างนั้น หลบๆ หลีกๆ กลัวเจ้าของทรัพย์จะเห็น ถ้าเจ้าของไม่เห็น ก็ลักเอาไปได้ตามสบาย โจรนั้นก็นึกกระหยิ่มใจ ดีใจที่คนไม่เห็น คุณเอาละ มันถูกตัวเอง ขนาดไหนก็ผู้ที่ไปลักเอาของนั้นไม่ใช่คนหรืออย่างไร นี่มันมองเห็นแต่ทางนอก ไม่เห็นตัวเองนี่เขาเรียกว่า ถูกตัวเองอย่างมาก ก็ตัวโจรเองเป็นคนหรือเปล่า ถ้าหากรู้ว่าตัวเองเป็นคนแล้วไปทำชั่วทำผิดอะไร ที่ไหน เรื่องคนจะไม่เห็นนั้น ไม่มีหรอก คนอื่นไม่เห็นคน คือตัวโจรนั่นแหละเห็นเองนี่ท่านเรียกว่า คน มองดูแต่ด้านนอก ไม่ได้ดูด้านใน จน

เห็นตัวเองไม่เป็นคน ไม่มีคนอยู่ นี่มันหลง

อะไรเล่าปิดไว้ ความอยากปิดไว้ ความอยากได้มากจนลืมตัวลืมตน เลยเห็นตัวเองไม่เป็นคน ทำชั่วอยู่ที่ไม่รู้จัก ก็ตัวเองนั่นแหละทำ แต่ตัวเองไม่รู้จัก คนดูถูกตัวเองนั่นเรียกว่า คนไม่มีที่พึ่งที่อาศัย มันขัดคำสั่งสอนที่ว่า อดตนา โจทยตตนา จงเตือนตนด้วยตนเองมองข้ามตัวเองไป ธรรมะข้อนี้ ไม่ใช่ของลึกลับ เป็นของง่าย ๆ เป็นของอยู่ดี ๆ เพราะมีสิ่งปิดบังเอาไว้ จึงมองไม่เห็น สิ่งที่ถูกปิดบังนั้น ก็คือกิเลส โลภะ บังไว้ความอยากบังไว้ มันปิดกันเอาไว้หมด โลภะ โทสะ โมหะ นี่ มันเป็นกิเลสก้อนใหญ่ ถ้ามันเกิดขึ้นมาแล้ว เป็นคน ไม่มีหู ไม่มีตา หูไม่มี ตาไม่มี พุดไม่ฟังก็ไม่ได้ยิน ได้ยินก็เหมือนไม่ได้ยิน ตาเห็นอยู่ก็เหมือนไม่เห็น ปากพูดเป็นอยู่ก็เหมือนพุดไม่เป็น กลายเป็นคนใบ้ คนบอด คนหนวก ไปหมด ฉะนั้น มันจึงมทำในสิ่งที่ไม่ดี

อาตมามาคำนึงถึงตั้งแต่ครั้งไปเรียนหนังสือ ไปเรียนคัมภีร์มูลเดิม (มูลกัจจายนะ) เรียกว่าไปเรียน “หนังสือใหญ่” มีความสงสัยอยู่ที่คนเฒ่าคนแก่ เขาพูดกันว่าไปเรียนหนังสือใหญ่จบ หนังสือใหญ่มันคืออะไรหนอ เราคิดอยากไปเรียนกับเขา หนังสือใหญ่นี้มันจะใหญ่ขนาดไหน แต่เห็นคนไปเรียนมาแล้ว ก็ไม่เห็นใครปฏิบัติธรรม อดอ้างตัวเองว่าเรียนหนังสือใหญ่จบ

เมื่ออาตมามาคิดพิจารณาดูแล้ว จึงรู้ว่า ไอ้หนังสือใหญ่นี้มีไม่มาก มีโลภะ - อยากได้ของเขา 1 โทสะ - คิดทำร้ายเขา 1 โมหะ - หลงไม่รู้จริง 1 เหล่านี้มันเป็นหนังสือใหญ่จริงๆ” ถ้ามันมีโลภะ โทสะ โมหะแล้ว มันใหญ่ไปหมดทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ตาลืมอยู่ที่มองไม่เห็นหูตาก็ไม่ได้ยินเสียงพูดกับญาติพี่น้อง ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่รู้จักคนใกล้คนไกล มันเป็นไปได้อย่างจริงๆ เพราะหนังสือพวกนี้ มันใหญ่จริงๆ ไปท่องตามตำราไปพูดตามตำราไปท่องจำเอาแค่นั้นก็ยังเข้าใจว่า ตัวเองเรียนจบหนังสือใหญ่แล้ว แต่ที่แท้แล้ว ไปเรียนเอาคำพูดท่านเฉยๆ ที่จริงนั้น กิเลส 3 อย่างที่กล่าวมามันมีอยู่แล้วในใจ จนอัดแน่นเต็มอยู่แล้ว แต่มิได้ตรวจดู ที่ว่าเรียนจบนั้น มันไม่จบง่ายนักหรอก

ถ้าหากว่า โลภะ โทสะ โมหะ มันมีอยู่ในใจของสัตว์ทั้งหลายแล้ว มันใหญ่จริงๆ ไม่มีทางข้ามภพข้ามชาติไปได้เลย เขาจะทำความชั่วความผิดได้หลายอย่างไม่หวาดกลัว ไม่สะดุ้งต่อบาปกรรม ทำให้คนเป็นเปรตเป็นผีไปได้

ถ้าหากว่าเราละสิ่งเหล่านี้ได้แล้ว มันก็ใหญ่จริงๆ อย่างพระบรมศาสดาของเรา และพระพุทธสาวกทั้งหลาย เป็นผู้ปลดปล่อยภาระออกจากจิตใจได้แล้วนั้น ก็ใหญ่จริงๆ คน

มี โลกะ โทสะ โมหะ นั้นใหญ่ไปในทางที่ไม่ดี ถ้าหากไล่สิ่งที่เป็นสนิมเหล่านั้นออกจากใจได้แล้ว ก็ใหญ่ไปในทางที่ดี อาตมาจึงได้บอกว่ามันเป็นของจริงแท้ แต่มันไม่จริงที่พวกเราไม่ได้ทำตามที่ท่านสอนคือไม่ได้พิจารณาให้มันรู้แจ้งชัด

การเบียดเบียนกันทางทรัพย์สิน ลักของกันอันนี้มันก็ผิด มันเป็นของจริงมาจนถึงทุกวันนี้ ถ้าหากมีใครมาลักของๆ เรา เราก็เกิดความเสียหาย อาจจะตามจับตามฆ่ากันก็ได้ นี่ก็จริงอยู่แล้ว แต่เราคิดไม่ละเอียดจึงมองไม่เห็น เรื่องธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ มันยังไม่เสื่อมไปไหน ไม่ล้าสมัย มันยังเป็นของทันสมัยอยู่

เรื่องกามสุขุมิจาจาร ไม่ให้นอกใจกัน การนอกใจกันนั้นมันไม่ดี แม้แต่ลูกศิษย์นอกใจครูบาอาจารย์ก็ไม่ได้ ครูบาอาจารย์นอกใจลูกศิษย์มันก็ไม่ได้ ยิ่งถ้าหากฝวนอกใจเมีย เมียนอกใจผัวแล้ว ก็เป็นเรื่องใหญ่มากเดือดร้อนวุ่นวายมาก เรื่องอย่างนี้มันก็ไม่เก่ายังใหม่อยู่เสมอถ้าทำผิดวานนี้ ก็เดือนร้อนวานนี้ ทำวันนี้ก็เดือนร้อนวันนี้ ถ้าทำพรุ่งนี้ ก็ต้องเดือดร้อนพรุ่งนี้ ไม่เชื่อก็ลองดูซิ มันจะอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร ถ้าหากยังนอกใจกันอยู่จะอยู่ปราสาทก็ไม่มีความสุข มีเงินเป็นแสนเป็นล้านก็ไม่มีความสุข นี่แหละมันยังเป็นของใหม่อยู่ ธรรมะนี้มันเป็นของดีนั้นๆ ของเห็นอยู่ ของเป็นอยู่นี้แหละ มุสาวาท พูดไม่จริง พูดเหลวไหล พูดไม่จริงมันก็ไม่จริงจนถึงทุกวันนี้ ถ้าโกหกวานนี้มันก็เป็นโกหกอยู่นั่นเอง โกหกวันนี้มันก็ผิด จะโกหกวันพรุ่งนี้ มันก็ไม่ดีอยู่นั้นแหละ กฎอันนี้ก็ยังไม่เสื่อม

สุรา ของมีนเมา ของมีโทษ เมื่อไม่รู้จักประมาณไปดื่มไปเสพเข้า ก็เกิดโทษ ขาดสติ เกิดเป็นบ้าเป็นบอ ไม่รู้จักญาติพี่น้อง ไม่รู้จักดีหรือชั่ว ไม่รู้จักผิดหรือถูกพวกเราก็คงรู้ๆ กันอยู่แล้ว ได้เห็นประจักษ์กับตากับหูมาแล้วโทษ 5 ประการนี้ มันมีอยู่ในโลกของคนผู้ยังหมกมุ่นอยู่ เราก็ควรจะละเว้นเสีย นี่เป็นเรื่องศีลธรรมเป็นธรรมที่มนุษย์ควรประพฤติควรรักษา ถ้าหากขาดศีลธรรมเป็นธรรมทั้ง 5 ประการนี้แล้ว บ้านเมืองเราก็จะเกิดความเดือดร้อน มิได้อยู่เย็นเป็นสุขเลย ที่เรายังเดือดร้อนอยู่เพราะยังไม่ได้ทำให้ถูกต้องอย่างจริงจัง โทษทั้ง 5 เหล่านี้ พวกเราได้ยินได้ฟังมาบ่อยๆ จำได้ พูดได้ แต่ยังไม่ทำไม่ได้ จึงเกิดความเดือดร้อนเพราะศีลธรรมเป็นเพียงเรื่องพูดกัน และถือเป็นประเพณี

เรื่องศีลธรรมนี้ แมแต่นักบวชนักพรต ก็ควรศึกษาเข้าใจเข้าใจและปฏิบัติตามให้ถูกต้อง มันไม่เป็นของยากลำบากอะไร มันยากก็ตรงที่เราตามใจตัวเอง ไม่รู้จักหักห้ามใจตัวเองไว้ ไม่ทำตามกฎระเบียบของพระพุทธเจ้า

ห้ามพูด” ให้อุบัติถึงแต่เรื่องอื่น เรื่องที่มันพามัวเมา หลงระเริง ไปตามกิเลสตัณหา คนไม่
อยากเห็นงูแต่พอไปเหยียบงูเข้า ก็ร้องลั่นกลัวตาย นี่เป็นความเข้าใจผิดของคนเรา
โดยมาก

การบำเพ็ญบุญวันนี้ก็เหมือนกัน ให้ความสำคัญคำว่าบุญ บางทีเข้าใจผิด เห็นคน
มาร่วมมากๆ ก็เข้าใจว่าเป็นบุญ เห็นคนมาน้อยก็เข้าใจว่าไม่เป็นบุญ ความจริงแล้วไม่ใช่
อย่างนั้น บุญมิได้เกี่ยวกับความน้อยความมากของจำนวนคนหรือของ ถ้าหากทำถูกต้อง
ตามคำสอนตามความเป็นจริงแล้ว ก็เป็นบุญทั้งนั้นเหมือนกับเราไปดูลิงนั่นแหละ ไปดู
น้อยคนก็เห็นลิง ไปดูมากคนก็เห็นลิง ไม่มีใครไปดูเลยมันก็เป็นลิงของมันอยู่ มันเป็น
ของมันอยู่อย่างนั้น ฉะนั้นเรื่องบุญก็เช่นกัน ไม่ได้อยู่กับจำนวนน้อยหรือมาก คนมาก
สร้างความผิดก็มีอยู่ สร้างความถูกต้องก็มีอยู่ มันไม่แน่นอน ที่แน่นอนก็ตรงที่เป็นความ
จริง เป็นความถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น

เช่นเราพากันมาทำบุญกฐินวันนี้ ได้ทำบุญกฐินแล้วก็ดีใจ ถ้าหากได้นำมหรสพ ดนตรี
มาฉลองหมุดเงินหมุดทองไปหลายพันหลายหมื่น ก็นึกดีใจ เราทำบุญแล้วไม่ได้พิจารณา
หาเหตุผล ไม่เอาสิ่งที่ควรเอา ไม่ยอมละวางสิ่งที่ควรละวาง ก่อนจะทำบุญก็ทำความผิด
เวลาทำบุญก็มาทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องเป็นความผิดความเดือดร้อนเราต้องฟัง คำว่าบุญนั้นนะ
ถ้าเป็นบุญ มันก็ไม่ใช่บาปถ้าถูกต้อง มันก็ไม่ใช่ผิด การทำบุญแต่ละครั้งสิ้นเปลืองมาก
สิ้นเปลืองของภายนอก หมุดสัตว์ไปหลายตัวหมุดเหล่าไปหลายสิ่ง หมุดสิ่งของไปหลาย
อย่าง เราไม่ได้พิจารณา มันเป็นการทำบุญนอกพระพุทธศาสนาเอาตมาพูดไปก็จิตใจคน
ที่ยังไม่เข้าใจถ้าเขาเข้าใจแล้วก็ทำผิดไม่ได้

เราเคยคิดใหม่ว่า บุญที่เราจะได้รับมันคืออะไรอยู่ที่ไหน บุญนั้นก็คือความสุขที่
ปราศจากโทษ มันอยู่ที่จิตใจของเราเอง ถ้าหากใจเราไม่เป็นบุญ ใจไม่เลิกจากความผิด
ออกไป ใจไม่ยอมละความชั่ว ความดีเข้ามาได้อย่างไร ไม่มีทางเข้ามาได้
การทำบุญกุศลก็เพื่อละกิเลส เพื่อสละอกิเลสเพื่อละความโลภ ละความโกรธ ละความ
หลง เพื่อถอนความสกปรก ความไม่ดี ออกจากใจตัวเองต่างหาก มันไม่ใช่เรื่องร้าย
สนุกเฮฮา เรื่องบุญคือเรื่องของความสงบระงับ บุญกุศลนั้นมันมิได้อยู่ ที่หมอน ที่เสื่อ ที่
เสื่อ มิได้อยู่ที่ผ้า เพราะคนมีสิ่งเหล่านี้แล้ว ยังฆ่ากัน ยังลักของกัน ยังด่ากัน ยังเบียดเบียน
กันอยู่

พูดง่ายๆ บุญก็คือ การเอาวิบากต่างๆ มาให้คนอื่น เพื่อลดความอยากของตนให้

น้อยลง ไม่เบียดเบียน ไม่ลักของคนอื่น ไม่อิจฉา ไม่ริษยา พี่ป้าหน้าอาทั้งหลาย การทำบุญก็เพื่อบรรเทาความชั่วออกจากใจ มิใช่ว่าของที่จะเอาออกก็เอาออก แต่ของที่ขุ่นเข้าก็ขุ่นขุ่นเข้าไว้ในใจอยู่ มันเหมือนกับการเดินทาง เดินหน้าหนึ่งก้าว ถอยหลังหนึ่งก้าว มันจะไปถึงไหนกันเล่า มันจะถึงที่หมายกันได้อย่างไร อย่างนี้มันไม่ถึงหรอก

เรื่องพระศาสนานี้ เป็นเรื่องของจิตใจ ไม่ใช่เรื่องอย่างอื่น ทุกสิ่งทุกอย่างมันเป็นเรื่องของจิตใจ แม้คนเราจะคิดผิดหรือคิดถูกก็ให้รู้เรื่องบุญนั้นจะได้มากหรือน้อยก็ให้ดูที่ใจของเรา ถ้าให้ทานของหลายๆ แต่กิเลสเรายังละไม่ได้ ก็หมายความว่า ทุกข์มันยังไม่หมด ทำบุญเพื่อลดละความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้เบาบางลงนี่เป็นการสร้างบารมีของเรา เรียกว่า ทานมัย

เรื่องการสร้างบุญกฐินนั้น เป็นเรื่องถวายผ้าและสิ่งของแก่ภิกษุสงฆ์ ที่มีจำพรรษาอยู่ในอาวาส 5 รูปขึ้นไป ใครมีมากทำมาก ใครมีน้อยทำน้อย พุคถึงผ้ากฐินนั้นไม่ยาก เขามาทอดผ้าบังสุกุล ภิกษุชวนกันทำเอาเองก็ได้ ถ้าไม่ต้องการอาวาสสงฆ์(ข้อผ่อนผันทางวินัย 5 ข้อ)

ดังนั้น การกระทำบุญกฐินที่วัดป่าพงนี้ และสาขาของวัดป่าพงนั้น ไม่ต้องการสิ่งอื่นใด ต้องการจิตใจของญาติโยม ให้มีความรู้ความเห็นให้ถูก ตัวการก็คือจิตใจคน เพราะจิตใจของคนเรานั้น พระบรมศาสดาตรัสว่า ทุกข์ทั้งหลาย โทษทั้งหลาย นั้นมันเกิดที่ใจ ไม่มีอะไรที่จะร้ายแรงเท่าจิตใจมีความเห็นผิด ความเห็นผิดนี้มันร้ายแรงกว่าทุกสิ่งทุกอย่าง

สิ่งที่เป็นประโยชน์นั้น ไม่มีอะไรที่จะยิ่งกว่าความเห็นถูกต้อง พระศาสดาต้องการจะน้อมนำใจสัตว์ทั้งหลาย ส่งเข้าไปที่ความเห็นถูกความเห็นชอบ เรียกว่ามรรค พวกเราพากันนับถือพระพุทธศาสนามาหลายพันปีแล้ว มันเสื่อมหรือมันเจริญ เคยพิจารณาไหม หรือสักแต่ว่าทำๆ ไปเท่านั้น เช่นเรากล่าวว่า พุทธฺ์ สรรณํ คจฺจนามิ ธมฺมํ สรรณํ คจฺจนามิ สงฺฆํ สรรณํ คจฺจนามิ ข้าพเจ้าขอถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ท่านพระศาสดาให้ถึงนั้น ท่านสอนให้เราสนใจในตัวเอง อย่าสนใจในของนอกตัว

อันความสุขหรือทุกข์ที่เกิดในอดีต ในอนาคตหรือปัจจุบันนั้น มันเป็นกฎธรรมชาติธรรมดา มันเป็นกฎของกรรมที่เราได้ทำไว้ ได้บำเพ็ญไว้ มันจะดีหรือจะชั่ว ก็อยู่ที่การกระทำคือกรรม เมื่อเรายังไม่เข้าใจมันจึงเกิดความยุ่งยากลำบาก

การเรียนรู้พุทธศาสนานี้ บางคนเรียนแต่ด้านนอกเรียนเวทย์มนตร์กลคาถาต่างๆ

นานา เพื่อให้ยุ่งคกงระพันไปตามเรื่อง ส่วนการนับถือนั้น ก็นับถือนั้นไม่ ภูเขา จอม
ปลวก ก้อนหินต่างๆ ว่าเป็นที่พึ่ง ไปพึ่งของภายนอก ซึ่งมันไม่เป็นสาระประโยชน์อะไร
เลย มันเป็นเพียงการอ่อนวอนตามความคิดผิๆ เจ็บไข้ได้ป่วยมาก็ไปอ่อนวอนเพื่อให้
หายจากป่วยไข้ ไปหาหมออยู่ ไม่ได้ไปปรึกษาหมอยา ปรึกษาแพทย์นั้นมันมีเหตุผล
แพทย์จะได้ค้นหาสมุฏฐานของโรคที่เป็น แล้วก็จัดการรักษาให้ยาส่วนหมอดูนั้นก็
บอกไปตามประสาวาวันไม่ดีเดือนไม่ดีปีไม่ดี ให้สะเดาะเคราะห์ผูกดวง รดน้ำมนต์ ไป
อย่างนั้นแหละ ยิ่งทำก็ยิ่งฉลาดน้อยลง ถ้าวันเดือนปีไม่ดี ก็พากันเอาทิ้งเสียสิ อย่าไปใช้
มันเลย ความจริงแล้ว วันเดือนปีมันก็อยู่แค่นั้นแหละ มันไม่ดีไม่ร้ายอะไร แต่จะดีจะร้าย
เพียงใด ก็อยู่ที่คนเอาเวลานั้นไปสร้างกรรม แล้วผลของกรรมก็ตามมาสนองเขาผู้ทำไว้
นั้นๆ

การบวชนาค ถึงคราวเราพากันบวชนาค บาชเป็นพระแล้วก็ยังมาทำบายศรีสู่ขวัญอีก
ให้โยมมาบายศรีให้พระ อย่างนี้พระพุทเจ้าไม่ได้สอนให้ทำ แต่เราก็ชอบทำกันนัก ถ้า
ได้ทำแล้วก็สบายใจ ของเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้แหละ มันเป็นเหตุให้เห็นคิดเป็นถูก เมื่อเรา
ทำอย่างนั้น ชื่อว่าไม่ได้เข้าถึงพระรัตนตรัย พระพุทเจ้าไม่ให้นับถือสิ่งเหล่านั้น มัวไป
ถือว่า สิ่งนั้นดี สิ่งนั้นไม่ดี วันนั้นดี วันนั้นไม่ดี ไปดูแต่ของภายนอก ไม่ได้ตรวจดูตัวเอง
ไม่ได้ดูในใจของตัวเอง

เวลาปลุกบ้าน ก็หาฤกษ์หายาม ไปถามอาตมาว่า วันไหนดี อาตมาบอกว่า มันดีทุกวัน
ถ้าอุปกรณ์มีช่างก็มีอยู่ ก็ให้ทำได้ มันดีแล้ว แต่ถ้าอุปกรณ์ไม่มี ช่างก็ไม่มีทำงานให้ วัน
นั้นไม่ดีเลย บางคนจะเดินทางไกลก็เลือกหาวันดี วันไม่ดี มาถามอาตมา อาตมาก็บอกว่า
ถ้าวันไหนเรามีเงิน คู่ครองก็อนุญาต วันนั้นเดินทางดี ถ้าเงินไม่มี แม่บ้านก็ไม่อนุญาต
วันนั้นไม่ดี ไม่เป็นมงคลเลย อาตมาบอกอย่างนี้ บางคนก็ไม่ชอบใจ

คนสมัยนี้ ชอบพูดว่า คนนั้นไม่ทันสมัย คนนี้ไม่ทันสมัย ไม่ทราบว่าเป็นสมัยอะไร
ของเขา สมัยสบายหรือสมัยวุ่นวาย บางคนชอบพูดว่า พระป่าชอบใช้สิ่แก่นไม้ขงุน
เพราะสมัยก่อนไม่มีสิ่ข้อม เวลาฉันก็ฉันในบาตรเพราะไม่ถ้วมีขามใช้ แต่เดี๋ยวนี
ทันสมัยแล้ว ของใช้มีเยอะแยะ ไม่ต้องฉันในบาตรก็ได้ ฟังเขาพูดเถอะ พูดไปตาม
ความคิด ไม่ได้พิจารณาให้ถ่องแท้ เพราะเป็นเช่นนี้เอง ระเบียบ กฎเกณฑ์ วินัย ที่
พระพุทของค์บัญญัติไว้ จึงเลอะเลือน ถูกกลบเกลื่อนบิดเบือนไปจาก เดิม เพราะเรา
ตีความหมายเอาตามใจชอบ

เมื่อเราเข้าวัดตั้งแต่ยังเป็นหนุ่มเป็นสาว ก็ยังมีบุคคลบางคนล้อเลียนว่า “เป็นคนแก่ เจ้า ชัมมะชัมโม” ก็เลยละอายไม่อยากไปอีก จะไปอายุมันทำไม เข้าวัดมาปฏิบัติธรรมมันผิดอะไร มันผิดตรงไหน พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องความละอายความกลัวไว้ แต่ท่านมิได้สอนให้อายอย่างนี้ ท่านสอนให้ละอายต่อความชั่วความผิดอันจะนำชีวิตไปสู่ความเดือดร้อนเสียหาย ให้กลัวผลของความชั่วความผิดที่จะตามมาให้โทษ ทุกข์ เเวภัย แก่ตนเอง ท่านให้ละอาย ให้กลัวอย่างนี้ การกระทำความดีมีประโยชน์ การเข้าวัด การปฏิบัติธรรม มันเป็นความดีไม่ใช่เรื่องที่น่าละอาย เป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจ ดีใจสบายใจ จึงจะถูกต้อง เพราะเป็นสิ่งที่เราทุกคนควรจะสนใจ

พระพุทธองค์สอนให้มีความเชื่อ ก็ให้เชื่อพระธรรมคำสอนของท่าน เชื่อความจริง เชื่อเหตุ เชื่อผล ต้องพิจารณาไตร่ตรองให้ดี อย่าไปเชื่อมงคลคั้นข่าวเชื่อดมๆ แล้งๆ ไม่มีเหตุผลเพียงพอ เชื่อตามคำ ทำตามเขา ไปตามเขาก็เลยกลายเป็นเหมือนควาย ที่ถูกเขาจูง จมูกถ้าเขาร้อยจุมกได้แล้ว เสร็จเลย แล้วแต่เขาจะจูงไปทางไหนจูงไปกินเหล้า จูงไปเล่นการพนัน จูงไปที่ยวกลางคืนและจูงไปทำชั่วทำผิดอีกหลายอย่างแล้วผลของการกระทำก็ตามมา ได้รับความทุกข์ความเดือนร้อน ไม่เฉพาะแต่ตัวผู้ทำเท่านั้น แม้แต่พ่อแม่และญาติพี่น้อง ก็ต้องพลอยเดือดร้อนวุ่นวายไปด้วย เสียเงินเสียทรัพย์สิน เสียเกียรติและศักดิ์ศรี เป็นอันกล่าวได้ว่า เราทำผิดทำชั่วคนเดียวเพราะถูกจูงจุมก แต่ผลลัพธ์ออกมา ขยายเป็นวงกว้างออกไป ถึงวงศาคนญาติอีกด้วย

ฉะนั้น เราควรหันเข้าหาการประพฤติปฏิบัติธรรมเดินจงกรม นั่งสมาธิ อบรมจิตใจของตน อย่าประมาทอย่าปล่อยให้คนอื่นหรือกิเลสตัณหาหาคะจูงเราได้ เมื่อใจถูกอบรม มีกำลังดีแล้ว ใจก็จะมีภูมิต้านทานเพียงพอกิเลสตัณหาจะพ่ายแพ้ ไม่สามารถมาจูงเราได้ ถ้ากำลังใจเราน้อย กำลังใจอ่อนกิเลสก็จะเข้าแทรกซ้อน เข้าทับถม ชักจูงไปตามเส้นทางสู่ความเลวร้ายทั้งหลายจึงสมควรอย่างยิ่ง ที่เราจะต้องรีบสร้างวัดใหม่ขึ้นในใจสร้างคุณธรรมไว้ในใจ เอาข้อวัตรปฏิบัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกมาเป็นหลัก ทำตามท่านอบรม จิตใจ กาย และวาจาของตน ให้เจริญก้าวหน้า จึงจะได้ชื่อว่าได้ทำบุญที่แท้ ทำกุศลที่จริง ทั้งชายและหญิง เชื่อว่าเราทั้งหลายได้ร่วมกันสร้างวัดใหม่ขึ้นภายในของตน ย่อมเกิดผลเป็นสุข ความเจริญรุ่งเรืองสืบไป และเป็นตัวอย่างที่ดีของลูกหลาน ในภายหลั่ง เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

ตจฺโณปฏฺฐิตึละ

การบำรุงพระพุทธศาสนานั้นมีสองประการ หนึ่งอามิสบูชา คือปัจจัย 4 ได้แก่จีวร
บิณฑบาต เสนาสนะ เกสัช นี้บำรุงพระพุทธศาสนาโดยการบำรุงผู้ที่จะปฏิบัติตาม
พระพุทธศาสนา ให้มีความเป็นอยู่ได้แล้วถ่ายทอดออกมาถึงการปฏิบัติ ส่วนการปฏิบัติก็
ถ่ายทอดออกไปถึงข้อปฏิบัติตามความจริงให้พระพุทธศาสนาเจริญยิ่งขึ้น เหมือนกันกับ
ต้นไม้ต้นหนึ่ง มันมีราก โคน ลำต้น ใบ ใบทุกใบ กิ่งทุกกิ่ง ทั้งลำต้น อาศัยรากดูดกิน
อาหารส่งขึ้นไปหล่อเลี้ยง ต้นไม้ก็อาศัยรากเป็นเค้ามูลเอาอาหารไปหล่อเลี้ยง

เรานี้ก็เหมือนกัน ทั้งกายทั้งวาจา นี้ หรืออายตนะ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้เปรียบ
เหมือนกิ่ง ก้าน ลำต้น ใจเปรียบเป็นราก สำหรับดูดกินอาหารแล้วก็แบ่งขึ้นไปสู่ลำต้น แบ่ง
ไปหากิ่ง หาใบ ให้เป็นดอกออกผล จิตของเราถ้ามันตั้งอยู่ในสภาพใด เช่นว่ามันตั้งอยู่
ในความถูกต้องหรือว่าตั้งอยู่ในความเห็นผิด ก็แสดงความเห็นผิด ไปถึงสุดขีดของมัน
ความเห็นถูกต้องก็แสดงออกไปถึงที่สุด คือ ทางกาย และวาจาของเราเหมือนกัน

ฉะนั้น การบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการปฏิบัตินี้จึงสำคัญมาก โดยตรงเข้าไป ไม่มี
อะไร มีแต่ข้อวัตร ตรงไปตรงมา เช่น เราสมาทานศีลทุกวัน พระท่านก็บอกละสังขารที่ผิดทุก
วัน พระให้พากันสมาทาน แต่ถ้าสมาทานเฉยๆ ไม่ได้ภาวนาไม่ได้พิจารณาตามเหตุผล
มันก็เป็นไปได้ยาก หาข้อประพฤติปฏิบัติไม่ได้ การบำรุงพระพุทธศาสนานี้ก็บำรุง อย่าง
นั้น คือ ปฏิบัติบูชา คือการปฏิบัติให้มันเป็นศีลจริง ให้เป็นสมาธิจริง ให้เป็นปัญญาจริง
มันจึงจะรู้เรื่อง ถ้าไม่รู้โดยการปฏิบัติ ไม่รู้เรื่องพระพุทธศาสนา ถึงจะเรียนจบพระรัตน
ไตรปิฎกก็ยังไม่รู้จัก

ในสมัยก่อนครั้งพุทธกาล มีสาวกองค์หนึ่งชื่อว่าตุงโณ โปฏฐิลละ ตุงโณ โปฏฐิลละนี้มี
ปัญญามาก แดกฉานในคัมภีร์ แดกฉานในพระไตรปิฎกมีวัดสามขาตั้ง 18 แห่งเป็นครู
เป็นอาจารย์ จนประชาชนศิษยานุศิษย์ทั้งหลายนับหน้าถือตาโดยทั่วถึง ถ้าใครได้ยินชื่อ
ว่า ตุงโณ โปฏฐิลละก็กลัวเกรง ไม่กล้าพูด ไม่กล้าเถียง เมื่อท่านอธิบายธรรมะกล่าวอำนาจ ที่
ท่านได้เรียนมากจนแดกฉานในพระไตรปิฎก ฉะนั้น ท่านตุงโณ โปฏฐิลละ จึงเป็นพระ
เถระผู้ยิ่งใหญ่ในครั้งพุทธกาลเพราะการเรียน

วันหนึ่งท่านไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้า ขณะท่านกำลังกราบลงสาธุการ พระพุทธ
องค์ตรัสว่า “มาแล้วหรือพระโบลานเปล่า?”

...ซึ่งในใจ ก็เลยพูดกันไป พอท่านจบประโยคพอสมควรแล้ว จะลาพระพุทธองค์กลับ
วัด... “กลับอवासแล้วหรือ พระโบลานเปล่า?” พระพุทธองค์ตรัสแก่ท่านนั้น...มาที่

“มาแล้วหรือพระโบลานเปล่า?” จะกลับก็ “กลับแล้วหรือพระโบลานเปล่า?” ไม่ได้หน้า
ได้หลังท่านเทศน์อยู่เท่านั้น

ตจ โปฏฐิตะเป็นอาจารย์ใหญ่ ก็คิดในใจว่า “เอ...ทำไมพระพุทของค์จึงรับสั่งอย่างนั้น?
เป็นอะไรหนอ..” คิดไปคิดมาคิดตามการศึกษา ย้อนไปพิจารณาไป จนเห็นว่า “เออ..มัน
จริงที่พระองค์ว่า พระโบลานเปล่า” คือพระเรียนเฉยๆ ไม่ได้ปฏิบัติ เมื่อมาคูจิตใจของตน
ก็เหมือนกันกับฆราวาส ฆราวาสอยากได้อะไรก็อยากได้เหมือนเขา ฆราวาสยินดีอย่างไร
เราก็นิยมยินดีอย่างเขาความเป็นสมณะไม่มี ไม่มีกรรมอันซึ่งบังเกิดขึ้นในจิตใจที่จะมาข่มจิต
ของตน ให้สงบระงับด้วยการอบรมทั้งหลายได้ จึงเกิดความสนใจอยากจะทำปฏิบัติ
แต่ว่าการปฏิบัตินั้นไม่มีทางที่จะไป ไปหาอาจารย์นั่นอาจารย์นี้ ล้วนแต่เป็นลูกศิษย์
ของท่านทั้งหมด เขาก็เลยไม่รับ ธรรมคาคนเราเห็นครูบาอาจารย์ ก็เคารพเกรงกลัว ไม่
กล้าพูดก็เลยไม่กล้ารับให้ท่านมาปฏิบัติด้วย ไปสำนักผู้ใดก็ตามไม่กล้ารับ ท่านมีความรู้
มากมีปัญญามาก ใครๆ ก็ไม่กล้าตักเตือน ไม่กล้าสอน ถึงแม้ว่าท่านนั่งอยู่ที่นั่นจะเทศนา
ว่ากล่าวก็ยังเกรงกลัวอำนาจของท่าน

ท่านจึงไปหาสามเณรน้อย ซึ่งเป็นอริยบุคคลท่านตจ โปฏฐิตะก็ไปขอปฏิบัติกับเณร
น้อย เณรบอกว่า “พระคุณเจ้าจะมาปฏิบัติกับผม ถ้าทำจริงก็ได้ แต่ถ้าทำไม่จริงมา
ไม่ได้

ตจ โปฏฐิตะจึงมอบกายถวายชีวิต สามเณรให้ห่มผ้า เมื่อห่มผ้าเรียบร้อยแล้ว เณรมิ
มีสระน้ำอยู่ใกล้ๆ ที่เป็นเลน เณรก็บอกว่า “เฮ้! ให้วิ่งลงไปในสระน้ำนี่วิ่งลงไป ถ้ายังไม่
บอกให้หยุดอย่าหยุดนะ ถ้ายังไม่บอกให้ขึ้นอย่าขึ้นนะ..เฮ้..วิ่ง”

ตจ โปฏฐิตะห่มผ้าดีแล้ววิ่งลงไปสระน้ำต่ำลงๆ เณรน้อยไม่ได้บอกให้หยุด
ท่านก็ลงไปจนตัวเปียกหมด เปื้อนตมและขี้เลนหมด สามเณรก็บอก “เอาละ หยุดได้”
ท่านจึงหยุด สามเณรว่า “เอาละ ขึ้นมา” ท่านจึงขึ้นมาแสดงให้เห็นว่าท่านละทิฐิของ
ท่านแล้วจึงยอมรับ ถ้าไม่ยอมรับจะไม่ยอมลงขี้เลนหรืออกคนผู้ใหญ่นั่น แต่ว่าท่าน
ยอมไป สามเณรเห็นแล้วรู้อุปนิสัยแล้วว่า ตจ โปฏฐิตะเอาจริง

เมื่อท่านขึ้นมาแล้วสามเณรจึงสอนให้ โดยใช้วิธีกำหนดอารมณ์จับอารมณ์ ให้รู้จักจิต
ของตน ให้รู้จักอารมณ์ของตน เณรก็ยกอุบายอันหนึ่งขึ้นมาว่า ให้ใช้วิธีที่บุรุษทั้งหลาย
จะจับเหยี่ยว เหยี่ยวตัวหนึ่งเข้าไปในโพรงจอมปลวกซึ่งมีรูอยู่हरु ถ้าเหยี่ยวเข้าไปในที่นั้น จะทำ
อย่างไรเราจึงจะจับมันได้ จะต้องปิดไว้สักห้ารูเอาอะไรมาปิดมันไว้ให้เหลือแค่รูเดียว

สำหรับให้เหยือกออก นอกนั้นปิดไว้หมดแล้วให้นั่งจ้องมองอยู่ที่รูนั้น ครั้นเหยือกออกก็จับอันนี้ฉันใด การกำหนดจิตก็ฉันนั้น ตาก็ปิดไว้ หูก็ปิดไว้ จมูกก็ปิดไว้ ลิ้นก็ปิดไว้ กายก็ปิดไว้ เหลือแต่จิตอันเดียว ตา หู จมูก ลิ้น กาย ปิดมันไว้ คือสำรวมสังวร ให้กำหนดจิตอย่างเดียว

การภาวนาก็เหมือนกันกับบุรุษจับเหยือก อย่างเราจะกำหนดลมหายใจให้มีสติ สติ คือ ความระมัดระวังรู้อยู่ว่าเดี๋ยวนี้เราทำอะไรอยู่ สัมปชัญญะ คือ รู้ตัวว่าเรากำลังทำอันนั้นอยู่ ผู้รู้อย่างนั้นเป็นอย่างนั้นอยู่ให้กำหนดลมหายใจเข้าด้วยการมีสติ – ความระลึกได้ สัมปชัญญะความรู้ตัว

การที่ระลึกได้ คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตไม่ใช่การที่เราไปศึกษาที่ไหนมา ให้รู้จักแต่ความรู้สึกที่เกิดขึ้นมา จิตมันอยู่เฉยๆ มันก็มีความรู้สึกขึ้นมา อันนี้แหละเป็นความรู้สึก สติที่ควบคู่กันกับความรู้สึก มีสติอยู่ คือความระลึกได้ว่า เราพูดอยู่ หรือเราทำอยู่ หรือเราไปเดินอยู่ หรือเรานั่งอยู่ จะไปจะมาก็รู้ นั่นเรียกว่า สติระลึกได้ สัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัวว่า บัดนี้เรากำลังเดินอยู่ เรานั่งอยู่ เรานอนอยู่ เรารับอารมณ์อะไรอยู่เดี๋ยวนี้ สองอย่างนี้ ทั้งสติความระลึกได้ และสัมปชัญญะความรู้ตัว ในการที่ระลึกได้อยู่เสมอ กัน เราก็สามารถรู้ใจของเราว่าในเวลาเนี่ยมันคิดอย่างไร เมื่อถูกอารมณ์ชนิดนั้นมา มันคิดอย่างไร อันนั้นเราจะรู้จัก

ผู้ที่รับรู้อารมณ์นั้น คือ ตัวจิต อารมณ์ คือสภาวะที่มันจรเข้ามา เช่น มีเสียง อย่างเสียงเขาไซกบ อยู่เนี่ย มันเข้าทางหูแล้ว จิตก็รับรู้ว่าเป็นเสียงกบ นั่นผู้ที่รับรู้อารมณ์รับรู้เสียงกบนั้น เรียกว่าจิต ที่นี้ จิตที่รับรู้นี้เป็นจิตที่หยายๆ เป็นจิตที่ปกติของจิต บาที่เรานั่งฟังเสียงกบอยู่ รำคาญในความรู้สึกของผู้ที่รับรู้ เราจะต้องอบรมผู้ที่รับรู้เนี่ย ให้มันรู้ตามเป็นจริงอีกทีหนึ่ง ที่เรียกว่าพุทโธ

ถ้าหากว่าเราไม่รู้แจ้งตามเป็นจริงเราอาจจะรำคาญในเสียงคนหรือเสียงรถ หรือเสียงกบ มีแต่จิตเฉยๆ รับรู้ว่ารำคาญ รู้ตามสัญญา ไม่ได้รู้ตามความเป็นจริง เราจะต้องให้มันรู้ในญาณทัสนะ คือ อำนาจของจิตที่ละเอียดให้รู้ว่าเสียงกบที่ดังอยู่นั้น ก็สักแต่ว่าเสียงเฉยๆ ถ้าหากว่าไม่ยึดมั่นถือมั่นมันก็ไม่ไม่นำรำคาญอะไร เสียงก็ดังของมันไป เราก็นั่งรับรู้ไป อันนั้นก็เรียกว่ารู้ถึงอารมณ์ขึ้นมา นี่ถ้าหากว่าเราภาวนาพุทโธ มีความรู้แจ้งในเสียงกบ เสียงกบนั้นไม่ได้มากวนใคร มันก็ดังอยู่ตามสภาวะ เสียงนี้ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตนเราเขา เรียกว่าเสียงเท่านั้น มันก็ทิ้งไป วางไป

ถ้ารู้อย่างนี้ คือจิตรู้โดยสภาวะที่เรียกว่า พุทโธ คือ ความรู้แจ้งตลอดเบิกบาน รู้ตามความเป็นจริง เสียงก็ปล่อยไปตามเรื่องของเสียงไม่ได้รับกวนใคร นอกจากเราจะไปยึดมั่นว่า “เออ... เราราคาญ ไม่อยากจะไต่ยีนคนพูดอย่างนั้น ไม่อยากไต่ยีนเสียงอย่างนั้น” ก็เลยเกิดทุกข์ขึ้นมา นี่เหตุให้ทุกข์เกิดขึ้นมา เหตุที่มีทุกข์ขึ้นมาก็เพราะอะไร ก็เพราะเราไม่รู้จักเรื่องตามความจริง ยังไม่ได้ภาวนาพุทโธ ยังไม่เบิกบาน ยังไม่ตื่น ยังไม่รู้จัก มีแต่เฉพาะจิตล้วนๆ ที่ยังไม่บริสุทธิ์ เป็นจิตที่ใช้การงานอะไรยังไม่ได้เต็มที่

ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงให้ฝึกหัด ฝึกจิตนี้ให้มีกำลัง การทำจิตให้มีกำลังกับการทำกาย ให้มีกำลังมีลักษณะอันเดียวกัน แต่มีวิธีการต่างกัน การฝึก กำลังกายเราต้องเคลื่อนไหว อวัยวะ มีการนวดกายเหยียดกายเช่น วิ่งตอนเช้าตอนเย็น เป็นต้น นี้เรียกว่า ออกกำลังกาย กายนั้นก็จะมีกำลังขึ้นมา จะคล่องแคล่วขึ้นมาเมื่อคลมจะมีกำลังวิ่งไปมาสะดวกตามเส้นประสาท ต่างๆ ได้ กายจะมีกำลังดีกว่าเมื่อไม่ได้ฝึก

แต่การฝึกจิตให้มีกำลัง ไม่ใช่ให้มันวิ่งให้มันเคลื่อนไหวอย่างกับการออกกำลังกาย คือ ทำจิตให้มันหยุด ทำจิตให้พักผ่อน เช่น เราทำสมาธิยกอารมณ์อันใดอันหนึ่งขึ้นมา เช่น อานาปานสติ ลมหายใจเข้าออก อันนี้เป็นรากฐาน เป็นเป้าหมายในการเพ่งในการพิจารณาเราก็ กำหนดลมหายใจ การกำหนด ก็คือ การรู้ตามลมนั่นเอง กำหนดลมเข้าแล้ว กำหนดลมออก กำหนดให้รู้ระยะของลมให้มีความรู้ที่อยู่ในลม ตามรู้ลมเข้าออกสบายแล้วพยายามปล่อยสิ่งทั้งหลายออก จิตของเราจะมีกำลังเพราะว่ามีอารมณ์เดียว ถ้าหากว่าเราปล่อยให้จิตคิดอย่างนั้นอย่างนี้สารพัด มีหลายอารมณ์ มันไม่รวมเป็นอารมณ์เดียว จิตเราก็จะหยุดไม่ได้ ที่ว่าจิตหยุดได้นั้นก็คือ หยุดในความรู้สึก ไม่คิดเล่นไปทั่ว เช่น เรามีมิดเล่มหนึ่งที่เราลับไว้ดีแล้ว แล้วมัวแต่ฟันหินฟันอิฐฟันหญาไปทั่ว ถ้าเราฟันไม่เลือกอย่างนี้ มิดของเราจะหมดความคม เราจึงต้องฟันแต่สิ่งที่จะเกิดประโยชน์ จิตนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราปล่อยให้จิตเล่นไปในสิ่งที่ไม่เป็นสาระประโยชน์ ก็จะไม่ได้อะไรจิตนั้นจะไม่มีกำลัง ไม่ได้พักผ่อน ถ้าจิตไม่มีกำลังปัญญามันก็ไม่เกิด จิตไม่มีกำลังคือ จิตที่ไม่มีสมาธิเลย

ถ้าจิตไม่ได้หยุดจะเห็นอารมณ์นั้น ไม่ได้ชัดเจน ถ้าเรารู้จักว่าจิตนี้เป็นจิต อารมณ์เป็นอารมณ์ นี่คือหัวข้อแรกที่จะตั้งพระพุทธศาสนาขึ้นมาได้ นี่คือนิวศานาเราบำรุงให้จิตนี้เกิดขึ้น เป็นลักษณะของการปฏิบัติให้เป็นสมณะให้เป็นวิปัสสนา รวมกันเข้าเป็นสมณะวิปัสสนา เป็นข้อปฏิบัติ มาบำรุงจิตใจให้มีศีลมีธรรมให้จิตได้หยุด ให้จิตได้เกิดปัญญา

ให้รู้เท่าตามความเป็นจริงของมัน ถ้าพูดตามความเป็นจริง อย่างที่ว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ กิริยาที่เราอยู่ กิริยาที่เรากิน กิริยาที่มันเป็นอยู่ทุกวันนี้ เราก็เหมือนกันกับเด็กน้อย เด็กน้อยมันไม่รู้เรื่องอะไร ถ้าผู้ใหญ่มามองดูกิริยาของเด็ก การเล่นการกระโดดนั่น มันไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร จิตเราที่ไม่ได้ฝึกก็เหมือนกัน เป็นจิตที่ไม่มีกำลัง จะพูดก็ไม่มีสติการกระทำก็ไม่มีปัญญา เสื่อมไม่รู้จึกว่ามันเสื่อมเสียก็ไม่รู้ว่ามันเสีย ไม่รู้เรื่องเล่นไปตามประสมเด็กน้อย จิตที่เราไม่รู้จึกจะเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น จึงควรฝึกจิตของเรา พระพุทธเจ้าตรัสว่าฝึกจิตอันนี้ อบรมจิตอันนี้ให้มาก ถึงแม้ว่าเราบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยปัจจัย 4 ปัจจัยลาภทั้งหลายก็จริงก็เป็นเพียงสิ่งที่ผิวเผิน เป็นแต่เศษเปลือกๆ เป็นแต่กระพี้ การบำรุงพระพุทธศาสนาที่แท้จริงนั้น ก็คือการปฏิบัตินี้เอง ไม่มีอันอื่นไถลอะไร ที่เราฝึกอยู่นี้ ฝึกกาย ฝึกวาจา ฝึกจิตของเรา นี้เรียกว่าข้อประพฤติปฏิบัติ แล้วมันจะถ่ายทอดไปหลายๆ แห่ง ถ้าหากว่าคนเรา มีความซื่อสัตย์ มีความสุจริต มีศีลธรรม การประพฤติปฏิบัติในกาลอนาคตมันก็เจริญทั้งนั้นแหละ ไม่มีเรื่องอิจฉา ไม่มีเรื่องพยาบาท ศาสนาก็สอนให้เป็นอย่างนั้น ให้เข้าใจอย่างนั้น เหมือนกับพวกเราทั้งหลายสมათานศีลกัน นี้เองไม่ใช่โดยลักษณะที่ทำตามประเพณีรับศีลเฉยๆ สิ่งที่ท่านแนะนำสั่งสอนนั้นมันเป็นเรื่องจริง ถึงพูดเราก็พูดได้ถึงเรียนเราก็เรียนได้ ถึงว่าเราก็ว่าได้ ยังเหลือแต่การปฏิบัติเท่านั้น เราจึงยังไม่รู้เรื่อง

ถ้าหากว่าการปฏิบัติ คือ ปฏิบัติบูชาไม่เกิดขึ้นเมื่อไร มันก็จะทำให้เราไม่เข้าถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ตลอดชีวิต หลากๆ ชีวิตก็ได้ หรือจะพูดง่ายๆ ว่าจะไม่รู้เรื่องหลักพระพุทธศาสนาได้เลยก็ได้ คล้ายกับผลไม้ชนิดหนึ่ง ที่เขาเล่าว่ามันหวานหรือเปรี้ยวหรือมัน เมื่อไม่ได้กิน จะยังไม่เกิดประโยชน์โดยสมบูรณ์ ถึงแม้ว่ามันจะเป็นพันธุ์ที่ดีก็ตามเถอะ เราไม่รู้เรื่อง ถ้าเราไม่รู้จึกผลไม่ตามความเป็นจริง เรื่องพระพุทธศาสนานี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราขาดจากการภาวนาเราไม่รู้เรื่องทานไม่รู้เรื่องศีลไม่รู้เรื่องภาวนา

ฉะนั้น การปฏิบัตินี้จึงเป็นกุญแจ กุญแจภาวนาแม่กุญแจนั้นจะเป็นอะไรก็ช่างมันเถอะ เราถือลูกกุญแจมันไว้ในมือเรา ถึงมันจะปิดแน่นเท่าไรก็ช่าง ถ้าเราเอาลูกกุญแจไปเปิดเมื่อไรก็สำเร็จประโยชน์เมื่อนั้น ถ้าหากว่ากุญแจไม่มีลูกก็ไม่มีการประโยชน์อะไร ของอยู่ภายในลังเราก็เอาไม่ได้ อันนี้เหมือนกันฉันนั้น ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงให้เรียนรู้สิ่งทั้งหลายเหล่านี้

ความรู้มีอยู่สองอย่าง คนที่รู้จักธรรมะนั้นท่านไม่ได้เอาความจำมาพูด แต่ท่านเอา

ความจริงมาพูดคนทางโลกก็เอาความจำมาพูดกัน และก็พูดในแง่ที่ว่ายกหูชูหางขึ้นไป เช่น เราพรากกันมานานแล้วไปอยู่ต่างประเทศกันหรืออยู่ต่างจังหวัดกันมานาน อีกวันหนึ่งขึ้นรถก็บังเอิญพบกันเข้า “แหม ผมดีใจเหลือเกิน ผมนึกว่าจะไปเยี่ยมคุณอยู่เร็วๆนี้” อันนี้ไม่ใช่ความเป็นจริง ไม่เคยนึกเลย แต่ไปปรุงขึ้นในเดี๋ยวนั้น คือพูดด้วยความดีใจในปัจจุบัน ก็เป็นเรื่องโกหกขึ้นมาโกหกอย่างนั้นแหละแต่ไม่รู้ตัว ความจริงไม่ได้คิดว่าจะเยี่ยมไม่เคยได้คิดสักที มันมีความรู้สึกเกิดขึ้นในเวลานั้น จึงพูดขึ้นในเวลานั้น นี่โกหกโดยไม่รู้ตัวเองอย่างนี้ก็มี นี่เป็นกิเลสชนิดหนึ่ง คือไม่ได้เป็นความจริง ในคำที่เราพูดในเวลานั้น แต่มันปรุงแต่งขึ้นให้ทำได้ นี่เป็นเรื่องโกหกอย่างละเอียด และคนเราชอบพูดกันอย่างนั้น ชอบว่าอย่างนั้น

ฉะนั้น เรื่องจิตใจนี้ พระตจฺโจน โปญฺญิละก็ทำตามที่สามเณรว่า.. หายใจเข้าหายใจออก พิจารณามีสติมีสัมปชัญญะ มีความรู้รอบคอบอยู่ จึงเห็นความโกหกของมัน โกหกเรื่องจิตใจของตัวเอง เห็นกิเลสทั้งหลายเมื่อมันออกมา เหมือนกับเหยื่อออกมาจากโพรงพอโผล่ขึ้นมาก็เห็นทันที จบเรื่องมันเลย เดียวมันก็เกิดปรุงขึ้นมาเดี๋ยวมันก็เกิดแต่งขึ้นมา เกิดปรุงโดยวิธีนั้นเกิดแต่งโดยวิธีอันนี้ ความคิดของเรานั้น เป็นสังขตธรรม คือ ปรังจยมัน ปรุงได้แต่งได้ ไม่ได้เป็นอสังขตธรรม คือ สิ่งที่ปรังจยไม่ได้ ปรุงไม่ได้ แต่ง **จิตที่อบรมดีแล้ว มีความรู้สึกดีแล้วอารมณ์มันปรุงไม่ได้ แต่งไม่ได้** ไม่ได้เชื่อใคร ตรัสรู้ตามความเป็นจริง เรียกว่า **อริยสัจ รู้ตามอริยสัจ คือรู้ตามความเป็นจริง** อารมณ์มันจะบิดพลิ้วว่าอันนั้นดีอันนั้นงาม อันนั้นอย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่ามีพุทฺโธในใจก็โกหกไม่ได้ คือรู้จิตตามเป็นจริงของมันแล้ว อารมณ์จะมาปรุงแต่งไม่ได้ เห็นอารมณ์ก็เห็นว่ามันเป็นของไม่เที่ยง อารมณ์นี้มันเป็นทุกข์ ผู้ไปยึดอารมณ์นั้นก็จะเป็ทุกข์เพราะอารมณ์นั้นมันไม่เที่ยงอยู่แล้ว

เพราะฉะนั้น จะไปอยู่ในทิศไหนก็ตามผู้รู้เป็นอย่างนั้น ตจฺโจน โปญฺญิละก็มารู้อย่างนั้น ดูอารมณ์ที่มันเกิดขึ้นกับจิต ดูเรื่องจิตมันเป็นไป โกหกหลายอย่างท่านก็รู้เรื่องของมัน จับตัวของมันได้ว่า “เออ... อันนี้ตัวโกหก มันเป็นตัวสำคัญนะ อันนี้มันพาให้เราดีใจจนเกินพอดี พาให้เราเสียใจจนเกินพอดี ให้เราวนเวียนอยู่ในวัฏฏสงสารนี้ ทั้งสุขทั้งทุกข์ทั้งดีทั้งชั่ว ตลอดเวลาที่เพราะตัวนี้เอง”

ตจฺโจน โปญฺญิละรู้เรื่องของมันแล้ว ท่านก็จับตัวมันได้ เหมือนกันกับบุรุษจับตัวเหยี่ยวได้ คือ จับตัวการมันได้

เรานี้ก็เหมือนกัน มีจิตตัวเดียวนี้แหละเป็นสิ่งที่สำคัญ ฉะนั้นท่านจึงให้อบรมจิต จิตก็เรียกว่าจิต จะเอาอะไรมาอบรมมันอีกล่ะ จิตนี้? ถ้าเรามีสติ มีสัมปชัญญะ อยู่สม่ำเสมอ แล้ว เราก็รู้จักจิต ผู้รู้อันนั้นคือรู้เหนือกว่าจิตขึ้นไปอีก คือผู้รู้สถานะของจิตนั้น จิตนี้ก็เป็นจิต ผู้ที่รู้ว่าจิตนี้สักแต่ว่าจิต นั้นแหละเรียกว่าผู้รู้ ผู้รู้เหนือกว่าจิตของเราไปอีก จึงได้ตามรักษาจิตของตน จึงสอนจิตของตนให้รู้ว่าอันนี้ผิดอันนี้ถูกได้ ในที่สุดพูดตามธรรมชาติแล้ว มันก็สุดแต่จิตเท่านั้น มนุษย์เรานั้นสุดแต่จิตที่มันเพียงแต่แต่งไปแต่งมา ถ้ามันแต่งไปแต่งมา และไม่มีสิ่งที่รู้ยิ่งไปกว่านั้นอีก จิตของเราก็เป็นหมัน ฉะนั้น อาศัยจิตอันนี้เป็นผู้รับฟัง ท่านจึงเรียกว่า ภาวนาพุทโธ คือความรู้แจ้งรู้เบิกบานตลอดรู้ถึงที่สุด รู้เหนือกว่าจิตของเราอีก รู้เรื่องของจิตทุกอย่าง ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงให้อบรมคือ การภาวนาเอาพุทโธนั้นไปปรกกรมให้มันรู้จิตให้มันรู้เหนือกว่าจิต ให้เห็นแต่จิตนี้จะคิดดีก็ตามคิดชั่วก็ตาม จนกว่าผู้รู้นั้นว่าจิตนี้สักแต่ว่าจิตเท่านั้น ไม่ใช่บุคคลตัวตนเราเขา นี้เรียกว่า จิตตานุปัตสนา ถ้าเห็นอย่างนี้แล้วจิตเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จิตอันนั้นยังไม่เป็นของเราอีก ยังโกหกเราได้อีก

สรุปความได้ว่า จิตก็เป็นผู้รับรู้อารมณ์ อารมณ์ก็เป็นอารมณ์ จิตนี้ก็เรียกว่าจิต ผู้รู้ทั้งจิตทั้งอารมณ์นั้นมันเหนือกว่าจิต เหนือกว่าอารมณ์ไปอีก มันเป็นของมันอย่างนั้น แล้วมันก็มีสิ่งที่มันจับซ่อนอยู่เสมอท่านเรียกว่า สติ สตินี้ก็มีทุกคน แมวมันก็มีสติ เวลาที่มันตะครุบหนูกิน สุนัขมันก็สติ เวลา มันจะเห่าคนกัดคน อันนั้นก็เรียกว่า สติ เหมือนกัน แต่ไม่ใช่สติโดยธรรมชาติ คนทุกคนก็มีสติเหมือนกัน ก็เหมือนกันกับกายให้เราพิจารณากายของเรา จะพิจารณาอะไรกายนี้ ใครจะไม่เห็นมัน เกศาก็เห็น โลมาก็เห็น นขา ก็เห็น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เห็นหมด แล้ว จะให้มันรู้อะไรอีก แน่ะมันก็เป็นอย่างนี้คนเราเห็นอยู่แต่ว่าไม่เห็นถึงที่สุดของความเห็น ไม่เห็น โดยพุทโธผู้รู้แล้ว ตื่นแล้ว เห็นตามธรรมชาติ คือ เห็นกายเป็นกาย

เห็นกายเฉยๆ ก็ยังไม่พอ ถ้าเห็นกายเฉยๆ มัน เสียหาย ให้เห็นภายในกายเข้าไปอีกทีหนึ่ง มันจึงจะชัดเจนเข้าไป ถ้าเห็นแต่กายส่วนเดียวมันก็หลงกาย ก็ยังรักสวยรักงาม ไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงเป็นกามฉันทะ ยังติดอยู่ในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโณภูฏัพพะ ผู้เห็นกายก่อนนี้คือตาเนื้อธรรมดา เห็นแต่รักคนนั้นเกลียดคนนี้ อันนั้นสวยอันนั้น ไม่สวย พระพุทธเจ้าสอนว่าอันนั้นยังไม่พอ ต้องรู้ด้วยตาของจิต อีกทีหนึ่ง ให้เห็นภายในกาย ถ้าเห็นภายในกายมองเข้าไปในกายมันมีอะไรบ้าง อ้อ มันไม่น่าดูเลยนะของ

วันนี้ก็มี ของแต่เมื่อว่าวันนี้ก็มีอยู่ในนั้น ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร อย่างนี้มันจะเห็นแจ้ง
เหนือกว่านั้นอีก พิจารณาให้เห็นด้วยตาจิต ด้วยปัญญาจักขุ เห็นด้วยปัญญา

ความเห็นมันต่างกันอย่างนั้น บางคนถ้าสอนให้พิจารณา เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ
ก็ไม่รู้จะพิจารณาอะไร ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ก็เห็นอยู่แล้ว แต่มันไม่เห็นนะ เห็นด้วยตา
เท่านั้น ตาผีข้านี้มันดูแต่สิ่งที่น่าดู สิ่งใดไม่น่าดูก็ไม่ได้ดูสิ่งเหล่านั้น มันเลือกอย่างนั้นนะ
คำว่าเห็นกายในกาย คือเห็นให้มันแจ้งกว่านั้น ดังนั้นให้พิจารณากายแล้วพิจารณารู
กายในกาย มันก็เห็นชัดเข้าไปอีก มันละเอียดกว่ากันเท่านั้น

ตัวนี้เป็นตัวพิจารณาอนความยึดมั่นในขันธห้าได้ถ้าอนความยึดมั่นถือมั่น มันก็
เหมือนกันกับถอนทุกข์ออกด้วย ก็เพราะสิ่งทั้งหลายนั้นเป็นเหตุให้ทุกข์เกิดถ้าทุกข์เกิด
มันจะเกิด ในที่นี้ คืออุปาทานขันธห้า ไม่ใช่ว่าขันธห้าเป็นทุกข์นะ ตัวอุปาทานขันธห้า
ยึดมั่นขันธห้าว่าเป็นเรา นั่นแหละเป็นทุกข์ ถ้าเราเห็นเช่นนั้นตามความจริง คือ การ
ภาวนามันก็จะคลายออกเหมือนเกลียวเหมือนน็อต หมุนทางซ้ายเรื่อยๆ มันก็ถอนออกมา
เรื่อยๆ มันไม่แน่น มันไม่หนา มันไม่ตึง ไม่เหมือนเราหมุนเข้าทางขวา มันถอย มันวาง
มันละ ไม่ตึงในความดีในความชั่ว ในลาภ ในยศ ในสรรเสริญ สุข ทุกข์ นิทานประการ
ใด ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันก็หมุนเข้าไปเรื่อยๆ หันเข้าไปบีบตัวเองเรื่อยๆ ก็
เป็นทุกข์หมดทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าเรารู้เรื่องเหล่านี้มันก็เหมือนกับคลายเกลียวออกมา
ในทางธรรมะท่านเรียกว่า เกิดนิพพิทา คือ ความเบื่อหน่าย เบื่อหน่ายแล้วก็คลายความ
กำหนดรักใคร่ ความยึดมั่นถือมั่น ถ้าหากว่าเราคลายความยึดมั่นถือมั่นมันแล้ว มันก็
สบายละ

ยกตัวอย่าง เช่น ศีรษะของเรา ในเมืองไทยเราหัวนี้เป็นสิ่งที่สำคัญแท้ๆ แต่มันไม่ได้
จะไปจับหัวกันกลางทางก็ตีกันเลย คือมันยังไม่ยอม ถ้ายอมเหมือนนายพลนายพัน
ทั้งหลายที่มาหาอาตมาให้เป่าศีรษะก็ไม่เป็นไร จับศีรษะได้สบาย เขาก็มีกำลังใจอีกด้วย
ซ้ำแต่เรายอมเสียสละคราวหนึ่ง ถ้าเจอกันตามทางไปจับศีรษะอย่างนั้นตีกันเลย นี่มัน
เกิดทุกข์ตรงตัวนี้ มันยึดมั่นถือมั่นตัวนี้ อาตมาเคยไปในประเทศต่างๆ เขาจับหัวกันเลย
ผู้หญิงก็ตาม ผู้ชายก็ตาม จับหัวกันเลย มันก็จริงของเขาณะนี้ ถ้าไม่ยึดมั่นมากมันก็ผาสุก
จริงๆ ถ้ามาในเมืองไทยนี้ จะจับหัวเขาก็ไม่เป็นที่เราไม่ได้ถือมั่นถ้าจับศีรษะก็ตีกัน
จริงๆ ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด นี่คือความยึดความหมายมั่น ที่จริงทุกๆ ส่วนในร่างกายนี้
มันก็เท่าๆ กัน แต่ส่วนที่เรายึดแท้ๆ นี่คนเราก็ผูกพันไว้ ซึ่งความยึดมั่นถือมั่น

อันนั้นแหละเป็นเหตุ ที่นั่นเป็นเหตุให้ทุกข์เกิดฉะนั้น เราดับเหตุเสียไม่ให้มันมีรากฐาน
อย่าให้มันมีพื้นฐานที่ทุกข์จะเกิด เช่นเราพิจารณาร่างกายของเรามันก็เสมอกันทั้งนั้น
ด้านล่างกับด้านหัวมันก็เท่ากันด้านข้างๆ กับด้านหัวมันก็เท่ากัน มันก็เท่ากันอยู่ ถ้าเราคิด
ให้ดีๆ เขามาตบหัวเรามันก็เหมือนเดิมอยู่ไม่เป็นไร นี่คือผู้ที่ละเหตุได้ มันมีเรื่องเท่านี้
แหละ มนุษย์ เรานี้มีความยึดมั่นรูปเดียวเท่านี้ อาศัยรูปเดียวเท่านั้นก็ฆ่ากันเลย มันก็เรื่อง
เท่านี้เองไม่มีเรื่องมาก พูดถึงส่วนบุคคลก็เป็นเรื่องเท่านี้ เรื่องครอบครัวก็เรื่องเท่านั้น
เรื่องประเทศชาติก็ไม่มีอะไร มีเท่านี้ ไม่มีรายได้ เลยรบกันฆ่ากันเลย ไม่มีใครได้อะไร
สักคน ไม่รู้เป็นอะไร ฆ่ากันเฉยๆ

มีอำนาจ มีลาภ มียศ มีสรรเสริญ มีสุข มีทุกข์ มันเป็น โลกธรรม ธรรมที่ครอบงำสัตว์
โลกอยู่ สัตว์โลกจึงเป็นไปตามโลกธรรม มีลาภหนึ่ง ไม่มีลาภหนึ่ง มียศหนึ่ง ไม่มียศ
หนึ่ง มีสรรเสริญหนึ่ง มีนินทาหนึ่ง มีสุขหนึ่ง มีทุกข์หนึ่ง ท่านเรียกว่า โลกธรรม ธรรม
เหล่านี้เป็นธรรมที่ชั่ว เป็นธรรมที่นำความทุกข์มาให้ ถ้าไม่ภาวนา ถ้าไม่พิจารณารู้เท่ามัน
ก็เป็นทุกข์ ฆ่ากันก็ได้ ทำอะไรกันก็ได้เรื่องลาภ เรื่องยศ เรื่องอำนาจนี้ เพราะอะไร เพราะ
ไม่ได้ภาวนา ไม่ได้พิจารณา มันให้สม่าเสมอกันเดี๋ยวเขาตั้งเป็นนั่นเป็นนี่ขึ้นมา เป็น
ผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนันขึ้น เป็นนั่นเป็นนี่ เป็นขึ้นเลย แต่ก่อนเคยมีผู้เฒ่าเล่าเรื่องเป็น
ผู้ใหญ่บ้านชั่วให้ฟัง พอเขาให้ยศเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาก็หลงอำนาจ
ตนเพื่อนเก่าก็เล่นด้วยไม่ได้เหมือนเก่าละ มาแล้วก็ว่า “อย่ามาใกล้กันนะ มันไม่เหมือน
เก่าแล้วนะ”

มีลาภก็ดี มียศก็ดี มีสรรเสริญก็ดี มีสุข มีทุกข์ก็ดี พระพุทธองค์ก็ให้รู้มันเสีย ให้มัน
เหมือนเดิมเท่านั้นแหละ เอาไว้เพื่อใช้ในการงาน แล้วก็วางไว้พอปานเก่าเป็นคนผู้
เดียวกับผู้เก่า ถ้าไม่รู้เท่าลาภยศสรรเสริญนินทาก็ฆ่ากันเลย หลงอำนาจของตน หลง
ลูกหลานหมดทุกคนถ้ารู้จักดีแล้วก็เห็นว่าเป็นพวกเดียวกันเถอะ เรื่องนี้เป็นเรื่องสมมติ
แท้ๆ แต่มันเป็นกิเลสมาก ท่านเรียกว่า โลกธรรม สัตว์โลกยอมเป็นไปตามธรรมนี้ มีคำ
สอนของพระพุทธเจ้าว่า เรื่องทั้งหลายเหล่านี้มันเกิดขึ้นมาทีหลัง เมื่อเกิดมาแรกๆ ก็มีแต่
รูปกับนามเกิดขึ้นเฉยๆ ครั้นเอนาย “ก” เข้ามาใส่ นี่เป็นไปด้วยสมมติ ต่อมาก็มีเรื่อง
นายพล นายพันขึ้นมา ถ้าไม่รู้เรื่องสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ก็คือว่าเป็นของจริง ก็เลยแบกไว้
แบกลากไว้ แบกยศไว้ แบกชื่อไว้ แบกเสียงไว้ มีอำนาจ ขึ้นกให้เป็นคนก ขึ้นหนูให้เป็นหนู
หมดทุกอย่างก็ได้ เกิดอำนาจขึ้นมาเอาคนนั้นไปฆ่าเสีย เอาคนนี้ไปตีตบคนเสียอย่างนี้

แหละ จึงมีอำนาจขึ้นมาเพราะเกียรติ คำที่ว่าเกียรตินั้น ตรงนั้นแหละ มันเป็นอุปาทานพอ
มีเกียรติขึ้นมาเป็นต้นก็สิ่งเลย ผิดๆ ซัดๆ ก็ทำไปตามอำนาจของตน ทำไปตามอารมณ์
ของตน ก็เลยไปตามความผิดอันนั้นเรื่องมันจึงขาดจากธรรมะ

นี่เรื่องข้อปฏิบัติ ถ้ารู้แล้วก็ไม่ทำอย่างนั้น ความดีความชั่วมันมีแต่ไหนแต่ไรมา ลากยศก็
มีขึ้นมา ก็ให้มันมีแต่เฉพาะลานั้นยศนั้น อย่าให้มันมีมาถึงเรา เอามาใช้เฉยๆ ตามการ
งานแล้วก็แล้วไป เราก็เหมือนเดิม ถ้าเราได้ภาวนาเรื่องสิ่งเหล่านี้แล้ว ถึงมันจะได้อะไร
ขึ้นมาก็ดีที่ไม่มีหลง สบายอยู่เหมือนเก่า สม่่าเสมออยู่เหมือนเก่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน
ทั้งหมดไม่มีอะไรเรื่องนี้ พระพุทธเจ้าให้พิจารณาอย่างนี้ จึงจะรู้เรื่องมันตามเป็นจริงถ้า
เราได้อะไรขึ้นมาไม่มีอะไรจะปรุงได้แต่งได้ เขาตั้งให้เป็นกำนันเป็นแต่ไม่เป็น เขาจะให้
เป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นอยู่แต่ไม่เป็น เบื้องปลายเราจะเป็นอะไร? มันก็ตายเหมือนเก่า
เท่านั้นแหละ เขาจะให้เป็นกำนันเป็นผู้ใหญ่บ้านก็ยังเหมือนเก่าจะทำอย่างไร ถ้าเราคิด
อย่างนั้นแล้วมันก็ดีแน่นอนหนาคิ มันก็พอปานเก่าเท่านั้นแหละ นี่เรียกว่า คนไม่หลง จะเอา
อะไรมาให้มันก็ยังเป็นอย่างนั้นแหละ เขาจะให้เป็นกำนันเป็นผู้ใหญ่บ้านมันก็ยังเหมือน
เก่าจะว่าอย่างไรถ้าเราคิดอย่างนั้นแล้วมันก็ดี แน่นหนาคิ มันก็พอปานเก่า เท่านั้นแหละ
นี่เรียกว่า คนไม่หลง จะเอาอะไรมาให้มันก็ยังเป็นอย่างนั้นแหละ มันสักแต่ว่าสังขาร ไม่
มีอะไรจะมาปรุงจะมาแต่งจิตใจอันนี้ได้อีก ไม่มีอะไรจะมาย้อมมันได้อีก เครื่องย้อมใจ
ให้เกิดราคะ โทสะ โมหะ ไม่มีอันนี้แหละเป็นผู้ที่บำรุงพระพุทธศาสนา ให้ผู้ที่ถูกบำรุงก็
ดี ผู้ที่ตั้งใจบำรุงก็ดี ให้คิดในแง่นี้ให้มาก ให้มีศีลธรรมเกิดขึ้นในจิตใจของตน

นี่สรุปได้ว่า การบำรุงพระพุทธศาสนานี้แน่นอนต้องบำรุงอย่างนี้ บำรุงให้อาหาร ให้
การขบการฉัน ให้ที่อยู่อาศัย ให้ยาบำบัดโรคก็ถูกเหมือนกัน แต่มันถูกแต่กระพี้ของมัน
ฉะนั้น ทายกทายิกาทั้งหลาย ที่ได้มาพึ่งเทศน์ฟังธรรมบำเพ็ญกุศลนั้น อย่าลืมอันนี้ ไม่มัน
ก็มีเปลือกมีกระพี้ มีแก่น สิ่งทั้งสามนี้อาศัยซึ่งกันและกัน จะมีแก่นไม้เพราะเปลือก จะมี
เปลือกได้ก็เพราะกระพี้ จะมีกระพี้ได้ก็เพราะแก่น มันรวมกันเหมือนกับศีล สมาธิ
ปัญญา ศีลคือ การตั้งกายวาจาใจให้เรียบร้อย สมาธิก็คือ การตั้งใจมั่น ปัญญาคือ การรอบ
รู้ในกองสังขารทั้งหลาย ให้เรียนกันอย่างนี้ ให้ปฏิบัติอย่างนี้เป็นปฏิบัติบูชา จึงจะเป็นผู้ที่
บำรุงพระพุทธศาสนาที่ลึกซึ้ง

ถ้าหากว่าเราไม่ได้เอาสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มาปฏิบัติที่ใจ ที่มีลาภมากก็หลง มียศก็หลง
จะมีอะไรก็หลงหมดทุกอย่างมันเป็นเรื่องอย่างนั้น ถ้าหากว่าเราบำรุง แต่สิ่งทั้งหลาย

ภายนอก เรื่องทะเลาะขัดแย้งกัน ไม่มีหยุด เรื่องผู้นั้นก่อกรรมกับคนนี้ก็ไม่มีหยุด เรื่องการ
แทงมีดกัน ยิงปืนกัน ก็ไม่มีหยุด ก่อนจะหยุดได้ต้องพิจารณาเรื่องลาภ ยศ สรรเสริญ สุข
ทุกข์ นิินทา พิจารณาข้อปฏิบัติให้เป็นศีลธรรม ให้ระลึกว่าชาวโลกเรานี้ก็เป็นก้อน
เดียวกัน เห็นว่าเราก็เหมือนเขาเห็นเขาก็เหมือนเรา เขาสุขเราก็สุขเขาทุกข์เราก็ทุกข์
เหมือนกัน มันก็พ้อปานกัน พิจารณาอย่างนี้ก็จะเกิดความสบายเกิดธรรมะขึ้นมา นี่เป็น
หลักของพระพุทธศาสนา ผู้ที่บำรุงพระพุทธศาสนา ก็บำรุงศีล บำรุงสมาธิ บำรุงปัญญา
ให้เกิดขึ้นสม่ำเสมอได้จึงจะเป็นผู้ที่บำรุงพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง อันนี้ให้เราไปคิด
ดู

โอกาสที่บรรยายธรรมะแก่ญาติโยมทั้งหลายก็สมควรแล้ว ท้ายที่สุดนี้ ก็ขอให้จงพากัน
ตั้งอกตั้งใจนำข้อความเหล่านี้ไปพินิจพิจารณา ให้บำรุงด้วยการปฏิบัติอย่างแท้จริง
ทุกๆ คน ขอให้จงเป็นสุขเป็นสุขกันทุกๆคนเถิด..

แหล่งที่มา : <http://thai.mindcyber.com/modules.php?name=Sections>